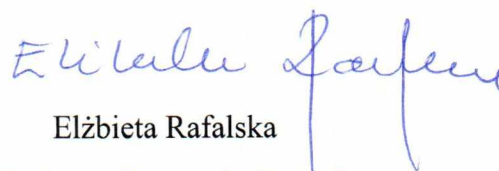

Akceptuję

Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

**MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”

Warszawa, maj 2019 r.

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna Programu.....	3
II. Diagnoza sytuacji	3
III. Cele Programu.....	5
IV. Adresaci Programu.....	6
V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu	6
VI. Standard Centrum	11
VI. 1. Baza lokalowa Centrum	12
VI. 2. Kadra Centrum	12
VI. 3. Usługi Centrum	12
VI. 4. Zasady korzystania z usług w Centrum	13
VII. Zlecanie prowadzenia Centrów	13
VIII. Kwalifikowalność kosztów zadań modułowych	14
IX. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom/powiatom środków z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na realizację Programu	16
X. Terminy i warunki realizacji Programu.....	17
XI. Tryb przystąpienia do Programu.....	18
XII. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu.....	18
XIII. Monitoring Programu	20

Wstęp

Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, zwany dalej „Programem”, zmierza do stworzenia warunków dla jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego/powiatowego, pozwalających na tworzenie i utrzymanie placówek pobytu osób niepełnosprawnych.

Centra opiekuńczo-mieszkalne, zwane dalej „Centrami” przeznaczone są dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.). Osoby te, obok różnorodnego wsparcia (w tym w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych), powinny mieć zapewnioną możliwość niezależnego/samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę swoich potrzeb. Stąd wynika konieczność stworzenia im szczególnych warunków pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.

Centra, poprzez wspólny pobyt uczestników, powinny w pozytywny sposób wpływać na procesy uspołecznienia i nawiązywania relacji interpersonalnych. Zaangażowanie w Centrach odpowiednich specjalistów pozwoli na stymulowanie kompetencji społecznych oraz podejmowanie przez osoby niepełnosprawne aktywności na miarę posiadanego potencjału i zasobów. Te osoby niepełnosprawne, które nie mogą korzystać z usług w innych ośrodkach wsparcia, powinny mieć możliwość zamieszkiwania w nowotworzonych Centrach.

Powyższe powody wskazują na konieczność wdrażania dostosowanych do potrzeb rozwiązań, które poprawią sytuację osób niepełnosprawnych dając im szansę na samodzielne i niezależne życie.

I. Podstawa prawna Programu

Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2192).

II. Diagnoza sytuacji

Osoby, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wymagają zapewnienia szczególnego, kompleksowego wsparcia oraz odpowiedniego wyposażenia placówek pobytu.

Istotne znaczenie dla poprawy sytuacji tych osób ma stworzenie odpowiedniego systemu wsparcia. Projektowane rozwiązania mają zapewnić realną pomoc w opiece nad dorosłą osobą niepełnosprawną, poprzez zorganizowanie dla niej pobytu dziennego lub całodobowego w środowisku lokalnym. Organizowanie i świadczenie pobytu dla osób niepełnosprawnych prowadzone jest w Polsce przez samorządy lub organizacje pozarządowe. Istniejąca infrastruktura lokalnego wsparcia osób z wymienionymi niepełnosprawnościami nie zaspokaja wszystkich potrzeb zgłaszanych przez osoby niepełnosprawne. Centra mają na celu uzupełnienie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, poprzez stworzenie dodatkowej usługi w postaci zapewnienia możliwości zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego.

Należy podkreślić, że idea tworzenia Centrów opiera się na przekonaniu o konieczności uwzględnienia podmiotowości osoby niepełnosprawnej, która powinna mieć prawo decydowania o rodzaju pomocy, z której chce skorzystać, sposobu jej udzielenia oraz mieć zagwarantowany odpowiedni do jej potrzeb rodzaj standardu usług.

Dane liczbowe:

Z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wynika, że liczba osób w wieku 16 lat i więcej, w roku 2018 wynosiła:

- 1) ze znacznym stopniem niepełnosprawności wynosiła 813 tys. osób;
- 2) z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności wynosiła 1 451 tys. osób.

Natomiast według danych Elektronicznego Krajowego Systemu Monitorowania i Orzekania o Niepełnosprawności¹ liczba osób zaliczonych do:

- 1) znacznego stopnia niepełnosprawności zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności i wieku wyniosła 685 521 osób;
- 2) umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności i wieku wyniosła 1 237 958 osób.

Według stanu na koniec 2017 r. liczba środowiskowych domów samopomocy wyniosła 800 placówek, posiadających 29 666 miejsc, z których skorzystało 32 549 uczestników.

Na koniec 2018 r. w całej Polsce działało 718 warsztatów terapii zajęciowej, w których uczestniczyło około 27,5 tys. osób.

---

¹ Dane z SI EKSMOON wygenerowane w dniu 21 maja 2019.

W Polsce funkcjonuje obecnie 116 zakładów aktywności zawodowej, w których zatrudnionych jest 6 663 osób, w tym 5 069 stanowią osoby niepełnosprawne zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

III. Cele Programu

Celem głównym Programu jest:

- pomoc dorosłym osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.) poprzez zapewnienie usług zamieszkiwania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego.

W ramach celu głównego wyznaczone są następujące cele szczegółowe:

- a) wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez rozszerzenie usług dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- b) umożliwienie warunków niezależnego/samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych;
- c) poprawa jakości życia uczestników programu w ich środowisku lokalnym;
- d) zapewnienie uczestnikom programu opieki oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia;
- e) włączenie uczestników programu do życia społeczności lokalnych;
- f) odciążenie faktycznych opiekunów Uczestników Programu poprzez umożliwienie im kontynuacji pracy zawodowej lub realizację innych codziennych aktywności;
- g) wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

IV. Adresaci Programu

Program adresowany jest do osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Dla tej grupy osób gminy/powiaty zorganizują usługi zamieszkiwania dziennego lub całodobowego w Centrum².

W celu utworzenia Centrum gminy/powiaty mogą zawierać między sobą porozumienia.

V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu

1. Uczestnikami Programu będą osoby dorosłe o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które otrzymają decyzje o przyznaniu usługi zamieszkiwania w Centrum.
2. Uczestnikom Programu mogą być przyznane usługi pobytu dziennego i zamieszkiwania całodobowego z zapewnieniem wyżywienia.
3. Na podstawie odrębnych przepisów, z wykorzystaniem infrastruktury Centrum mogą być świadczone także inne formy wsparcia, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz usługi rehabilitacyjne.
4. Świadczenie usług w ramach Centrum jest przyznawane na wniosek osoby niepełnosprawnej lub z urzędu. Gmina zobowiązana jest poinformować wnioskodawcę o prawach i obowiązkach wynikających z przyznania usług świadczonych w Centrum.
5. Wydanie decyzji administracyjnej w sprawie umieszczenia w Centrum poprzedzone jest przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
6. Gmina/powiat podejmują uchwałę w zakresie odpłatności przez uczestnika za pobyt w Centrum, uwzględniając przyznany zakres usług zgodnie z art. 97 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
7. Wpływy z opłat, o których mowa w pkt. 6 jednostka samorządu terytorialnego powinna przeznaczyć na wydatki Centrum.
8. Program będzie realizowany w dwóch Modułach.

---

² Na podstawie art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, 1693, 2192, 2245, 2354, 2529, z 2019 r. poz. 271, 730, 752).

MODUŁ I - Utworzenie Centrum.

W ramach tego modułu będą finansowane zadania polegające na:

- 1) budowie nowego obiektu budowlanego³ na nieruchomości stanowiącej własność gminy/powiatu, a następnie jego wyposażeniu w niezbędne urządzenia budowlane⁴ i środki trwałe służące wielokrotnemu wykorzystaniu (w tym m.in.: sprzęt rehabilitacyjny, systemy zabezpieczające przed pożarem, systemy monitoringu i instalacji przyzywowej);
- 2) zakupie przez gminę/powiat obiektu w celu utworzenia Centrum, który spełnia standardy lub zostanie przystosowany do standardu Centrum poprzez przebudowę lub remont w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, z późn. zm.), a także jego wyposażenie w niezbędne urządzenia budowlane i środki trwałe służące wielokrotnemu wykorzystaniu (w tym m.in.: sprzęt rehabilitacyjny, systemy zabezpieczające przed pożarem, systemy monitoringu i instalacji przyzywowej);
- 3) zmianie przeznaczenia całości lub tylko części istniejącego obiektu, do którego gmina/powiat posiada tytuł prawny (np. akt własności, umowę najmu, umowę użyczenia, trwały zarząd) poprzez jego przystosowanie do standardu Centrum i wyposażenie w niezbędne urządzenia budowlane i środki trwałe służące wielokrotnemu wykorzystaniu (w tym m.in.: sprzęt rehabilitacyjny, systemy zabezpieczające przed pożarem, systemy monitoringu i instalacji przyzywowej).

W budynku lub jego części, w którym zostało utworzone Centrum na podstawie umowy zawartej w wyniku realizacji niniejszego programu, działalność musi być prowadzona przez okres minimum 5 lat, licząc od dnia otwarcia Centrum. W przypadku zmiany przeznaczenia budynku lub jego części, w którym utworzono Centrum, gmina/powiat zobowiązana jest do zwrotu otrzymanych środków w wysokości proporcjonalnej do okresu, liczonego od momentu zaprzestania działalności Centrum.

Centrum musi spełniać standardy, o których mowa w dziale VI oraz wszelkie wymagania przepisów prawa budowlanego, w szczególności zapewniające możliwość jego użytkowania przez osoby niepełnosprawne (budynek i jego otoczenie powinny być pozbawione barier architektonicznych, w tym wyposażone w dźwig osobowy lub inne urządzenia umożliwiające przemieszczanie się pomiędzy kondygnacjami).

---

³ Art. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 z późn. zm.).

⁴ Urządzenia budowlane – urządzenia techniczne związane z obiektem budowlanym, zapewniające możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, jak przyłącza i urządzenia instalacyjne, w tym służące do oczyszczania lub gromadzenia ścieków, a także przejazdy, ogrodzenia, place postojowe i place pod śmietniki.

Za ogłoszenie o otwarciu Centrum oraz możliwości skorzystania z jego usług odpowiada gmina/powiat.

W Module I zakres kosztów kwalifikowalnych to:

- 1) koszty podstawowe, które wystąpią w zależności od realizowanego zadania rzeczowego, takie jak: budowa lub zakup obiektu, przebudowa, remont, zmiana przeznaczenia istniejącego budynku;
- 2) koszty zagospodarowania terenu i inne obiekty architektury ogrodowej, niezbędne do funkcjonowania Centrum;
- 3) koszty dodatkowe, które obejmują: koszty przygotowania dokumentacji technicznej niezbędnej do prowadzenia inwestycji, w tym: projektów architektonicznych, studiów wykonalności, analiz oddziaływania na środowisko; koszty związane z przeprowadzeniem postępowania przetargowego, koszty nadzoru inwestorskiego/autorskiego (kontrola obiektów i procesów budowlanych);
- 4) koszty zakupu sprzętu i wyposażenia wielokrotnego użytkowania oraz systemów zabezpieczających i monitorujących.

Kwotę wsparcia finansowego w Module I przeznaczonego na utworzenie Centrum i jego wyposażenie ustala się do wysokości 100% całkowitego kosztu realizacji zadania, z następującymi zastrzeżeniami:

- a) dla zadania utworzenia Centrum (budowa, zakup, przebudowa, remont lokalu) wraz z kosztami dodatkowymi – koszt 1 m² powierzchni obiektu nie może być wyższy niż cena 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego ogłaszanej w komunikacie Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 3b ust. 4 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1779 oraz z 2018 r. poz. 2529) w kwartale poprzedzającym kwartał, w którym wydano pozwolenie na budowę (przebudowę lub remont), powiększony o maksymalnie 15% z tytułu dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- b) dla zadania zakupu sprzętu i wyposażenia Centrum – nie może być wyższa niż 10 000,00 złotych na 1 miejsce przeznaczone dla uczestnika Centrum.

Jeżeli koszty utworzenia Centrum lub jego wyposażenia będą wyższe niż określone wyżej limity, gmina/powiat pokrywa różnicę ze środków własnych.

Powierzchnia całkowita Centrum nie powinna przekraczać 500 m². Liczba miejsc przeznaczonych na pobyt całodobowy w Centrum nie powinna przekraczać 20.

Gmina/powiat może utworzyć Centrum o powierzchni większej, jednakże koszt utworzenia powierzchni całkowitej przekraczającej 500 m² gmina/powiat musi pokryć ze środków własnych.

Program będzie realizowany w układzie rocznym za wyjątkiem zadań inwestycyjnych dotyczących budowy nowych obiektów lub przebudowy obiektu. Okres realizacji zadania inwestycyjnego nie powinien przekroczyć 3 lat. Za termin zakończenia zadania inwestycyjnego uznaje się datę uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie Centrum, a w przypadku, gdy nie jest ona wymagana, datę odbioru końcowego tego Centrum.

Na każdy rok realizacji Programu Minister oraz Wojewoda opublikują w Biuletynie Informacji Publicznej ogłoszenie o naborze wniosków. Na realizację zadań środki będą przekazywane na podstawie zawartych umów.

MODUŁ II: Funkcjonowanie Centrum.

W ramach tego modułu będą finansowane zadania polegające na:

- 1) utrzymaniu działalności Centrum, w tym m. in. zabezpieczeniu dostaw podstawowych mediów (energia elektryczna, ogrzewanie, woda, ścieki, wywóz nieczystości etc.), opłacaniu podatków i opłat lokalnych, ubezpieczeniu budynku, zakupie usług, w tym wyżywienia dla uczestników Centrum, zakupie materiałów do pracy z uczestnikami Programu, przeprowadzaniu okresowych przeglądów, kontroli stanu oraz konserwacji urządzeń budowlanych i sprzętu wielokrotnego użytkowania, w tym sprzętu specjalistycznego;
- 2) ponoszeniu niezbędnych wydatków związanych z transportem uczestników Centrum;
- 3) pokrywaniu kosztów wynagrodzeń kadry Centrum oraz osób świadczących usługi na rzecz uczestników Programu.

W Module II zakres kosztów kwalifikowalnych to:

- 1) związane z zapewnieniem funkcjonowania Centrum koszty zużycia podstawowych mediów wg dokumentów memoriałowych (np. faktury), których termin zapłaty następować będzie po terminie utworzenia Centrum, w okresie jego funkcjonowania w danym roku budżetowym, ale nie później niż do 31 grudnia danego roku, na który zostały przyznane środki Funduszu, wystawianych na odbiorcę (Centrum/gmina/powiat);

- 2) wydatki na zakup posiłków lub podstawowych artykułów żywnościowych na potrzeby przygotowywania posiłków dla uczestników Programu, wg dokumentów memoriałowych (np. faktury), których termin zapłaty następować będzie po terminie utworzenia Centrum, w okresie jego funkcjonowania w danym roku budżetowym, ale nie później niż do 31 grudnia danego roku, na który zostały przyznane środki Funduszu, wystawianych na odbiorcę (Centrum/gmina/powiat);
- 3) wydatki związane z okresowymi przeglądami urządzeń budowlanych i sprzętu wielokrotnego użytku, wg dokumentów memoriałowych (np. faktury), których termin zapłaty następować będzie po terminie utworzenia Centrum, w okresie jego funkcjonowania w danym roku budżetowym, ale nie później niż do 31 grudnia danego roku, na który zostały przyznane środki Funduszu, wystawianych na odbiorcę (Centrum/Gmina/Powiat);
- 4) niezbędne wydatki związane z transportem uczestników Centrum;
- 5) koszty wynagrodzeń kadry Centrum oraz osób świadczących usługi na rzecz uczestników Programu, wg dokumentów kadrowo-płacowych.

Wysokość wsparcia finansowego w Module II wynosi:

- 1) w zakresie usług dziennych – nie więcej niż 20,00 złotych za godzinę pobytu na 1 uczestnika Programu (maksymalnie do 8 godzin pobytu);
- 2) w zakresie usług całodobowego zamieszkania – nie więcej niż 5 000,00 złotych miesięcznie na 1 uczestnika Programu.

W przypadku, gdy faktyczne koszty realizacji usług przekroczą ww. kwoty wsparcia finansowego określone w Module II, gmina/powiat prowadzące Centrum pokrywają różnicę z opłat wnoszonych przez uczestników, a w dalszej kolejności ze środków własnych.

W przypadku złożenia wniosku w Module I dopuszcza się możliwość złożenia w tym samym roku jednocześnie wniosku w Module II.

W przypadku niewykorzystania miejsc w Centrum, wysokość finansowania w ramach Modułu II zostaje zmniejszona do wysokości 25% kwoty określonej dla usług zamieszkania całodobowego dla każdego z tych miejsc.

Przekazywanie środków na realizację Programu w ramach Modułu I i Modułu II następować będzie na podstawie umowy, określającej szczegółowo tryb i warunki przekazywania i rozliczania środków Funduszu, w tym:

- 1) sposób i warunki przekazania środków;
- 2) sposób rozliczenia otrzymanych środków;
- 3) zwroty otrzymanych w danym roku realizacji zadania środków;
- 4) monitoring realizacji Programu, w tym obowiązki sprawozdawcze;
- 5) tryb i zasady kontroli realizacji Programu.

Dniem zawarcia umowy jest dzień jej podpisania przez wojewodę.

VI. Standard Centrum

Centrum powinno zapewniać warunki do samodzielnego i niezależnego pobytu/zamieszkiwania, opieki oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

VI. 1. Baza lokalowa Centrum

Baza lokalowa Centrum obejmuje:

- 1) część dzienną - sale zajęć zapewniające możliwość całotygodniowego świadczenia usług dla uczestników Programu. Do części dziennej zalicza się pomieszczenia dla personelu, salon, kuchnie oraz szatnie, łazienki, toalety i inne pomieszczenia niezbędne do realizacji zadań Centrum.
- 2) część mieszkalną - pomieszczenia pobytu całodobowego wyposażone w łazienkę, o powierzchni minimum 15 m² dla każdego uczestnika.

Planując bazę lokalową Centrum należy uwzględnić konieczność zapewnienia dostępności osobom niepełnosprawnym do urządzeń higieniczno-sanitarnych i pomieszczeń socjalno-bytowych, zgodnie z wymogami przepisów dotyczących budynków użyteczności publicznej. Wszystkie pomieszczenia bazy lokalowej Centrum powinny być wyposażone w system monitorująco-alarmowy oraz przyzywowy.

W ramach realizowanych zadań Programu należy udostępnić osobom niepełnosprawnym infrastrukturę i wyposażenie Centrum w celu realizacji świadczonych usług.

Infrastruktura i wyposażenie Centrum mogą być wykorzystywane do świadczenia usług rehabilitacji leczniczej finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia w oparciu o ustawę z dnia 9 maja 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności (Dz. U. poz. 932). Usługi mogą być świadczone w siedzibie i w godzinach pracy Centrum, na podstawie umowy z podmiotem działalności leczniczej lub osobą świadczącą usługi rehabilitacji leczniczej w ramach kontraktu z NFZ.

VI. 2. Kadra Centrum

Kadrę Centrum tworzy zespół niezbędny do realizacji jego zadań. Uczestnicy powinni mieć zapewnione indywidualne wsparcie w relacji nie mniej niż jeden opiekun na trzech uczestników, w tym opiekunów na dyżurze nocnym. Centrum powinno zapewniać dodatkowych asystentów dla osób o specjalnych potrzebach (wynikających np. ze spektrum autyzmu, niepełnosprawności sprzężonych, epilepsji itd.).

Kadrę Centrum stanowią:

- 1) kierownik Centrum - osoba, która spełnia warunki określone w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) specjaliści, w tym opiekunowie nocni oraz inne osoby posiadające niezbędne kwalifikacje zawodowe i doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi w zakresie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych albo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub placówkach oświatowych;
- 3) asystenci osób niepełnosprawnych dla osób o specjalnych potrzebach;
- 4) pielęgniarka, w przypadku utworzenia w Centrum punktu pielęgniarskiego/gabinetu zabiegowego.

Do wniosku o utworzenie Centrum gmina/powiat przedkłada informację o proponowanej kadrze wraz z planowaną liczbą etatów.

Gmina/powiat może zatrudnić w Centrum inne osoby poza kadrą Centrum, ponosząc koszty wynagrodzeń ze środków własnych.

Regulamin Centrum

Centrum musi dysponować własnym Regulaminem Organizacyjnym, określającym m.in. relacje pomiędzy uczestnikami Programu a kadrą, zasady korzystania z zasobów technicznych Centrum i zasady współdziałania Centrum z opiekunami prawnymi uczestników Programu.

VI. 3. Usługi Centrum

1. Zakres i rodzaj usług oraz czas trwania pobytu w Centrum określany jest decyzją administracyjną wydaną na podstawie art. 51 w związku z art. 106 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
2. Usługi prowadzone w Centrum powinny być różnorodne oraz dostosowane do potrzeb uczestników. Ponadto powinny zapewniać uczestnikom poczucie bezpieczeństwa, komfortu, odpoczynku, pielęgnowania relacji z innymi mieszkańcami, rodziną, przyjaciółmi,

możliwości prowadzenia normalnego codziennego życia, przygotowywania posiłków, rozwoju zainteresowań itp.

3. Osobom ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności należy poświęcić w szczególności czas na wsparcie w zakresie samodzielności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych (takich jak: jedzenie, korzystanie z toalety, mycie się, ubieranie się, poruszanie się) oraz kształtowania podstawowych umiejętności komunikacyjnych.

4. O każdym przypadku zaprzestania lub zakończenia świadczenia usług dla uczestnika, Kierownik Centrum powiadamia właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej.

5. Za bieżące funkcjonowanie Centrum i świadczenie przez nie usług oraz utrzymanie liczby miejsc określonych umową odpowiada jednostka samorządu terytorialnego, która utworzyła Centrum.

6. W Centrach może być realizowana usługa opieki wytechnieniowej, na podstawie Programu „Opieka wytechnieniowa – edycja 2019”.

VI. 4. Zasady korzystania z usług w Centrum

Osoba, która uzyskała decyzję o przyznaniu usług w Centrum zgłasza się niezwłocznie do Kierownika Centrum celem:

- 1) uzgodnienia indywidualnego planu korzystania z usług Centrum;
- 2) uzgodnienia zasad pobytu w Centrum;
- 3) zapoznania się i stosowania Regulaminu Centrum;
- 4) uzgodnienia innych spraw związanych z korzystaniem z usług Centrum, w tym transportu z miejsca zamieszkania do Centrum.

Uzgodnienia następują z Uczestnikiem Programu.

VII. Zlecenie prowadzenia Centrów

1. Gmina/powiat może zlecić prowadzenie Centrum podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz w art. 3 ust. 3 pkt. 1-3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688).

2. Zlecenie prowadzenia Centrum podmiotom, o których mowa w pkt. 1, następuje po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert na zasadach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3. W umowie o zlecenie prowadzenia Centrum należy zagwarantować zapewnienie przez zleceniobiorcę bazy lokalowej, kadry, standardu i zasad korzystania z Centrum na warunkach określonych w niniejszym Programie.

4. Koszty świadczenia usługi prowadzenia Centrum nie mogą być wyższe niż wysokość kosztów kwalifikowalnych określonych w niniejszym Programie. W przypadku, gdy faktyczne koszty prowadzenia Centrum przekroczą kwoty wsparcia finansowego określone w Module II, zleceniobiorca prowadzący Centrum pokrywa różnicę z opłat wnoszonych przez uczestników oraz ze środków własnych.
5. W przypadku, gdy faktyczne koszty prowadzenia Centrum przekroczą kwoty wsparcia finansowego określone w Module II oraz środki uzyskane z opłat wnoszonych przez uczestników Centrum, gmina/powiat zlecający prowadzenie Centrum podmiotowi, o którym mowa w pkt. 1, może przekazać środki własne na realizację tego zadania.
6. Na podstawie umowy gmina/powiat przekazuje podmiotom wskazanym w pkt 1 środki na jednorazowy zakup sprzętu i niezbędnego wyposażenia, w wysokości wskazanej w Module I oraz środki na wsparcie finansowe realizacji usług w wysokości określonej w Module II Programu.
7. W przypadku zorganizowania przez podmiot, o którym mowa w pkt 1 Centrum w obiekcie istniejącym w chwili zawierania umowy z gminą/powiatem, jego powierzchnia całkowita może przekraczać 500 m².
8. Działalność Centrum, które zostało uruchomione na podstawie umowy zawartej pomiędzy gminą/powiatem, a podmiotem, o którym mowa w pkt 1 musi być prowadzona przez okres minimum 5 lat, licząc od dnia zawarcia umowy. W przypadku zmiany przeznaczenia budynku lub jego części, w którym utworzono Centrum, gmina/powiat zobowiązana jest do zwrotu otrzymanych środków w wysokości proporcjonalnej do okresu, liczonego od momentu zaprzestania działalności Centrum.

VIII. Kwalifikowalność kosztów zadań modułowych

W ramach realizowanych zadań Modułów Programowych uznaje się, że:

1. Kosztami kwalifikowanymi zadania (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – wydatkami) są:
  - 1) koszty ponoszone od dnia obowiązywania umowy zawartej pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem do 31 grudnia danego roku kalendarzowego wystawianych na odbiorcę (Centrum/gmina/powiat), a w przypadku realizacji umów wieloletnich w terminie od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku;
  - 2) wszystkie koszty niezbędne dla realizacji zadania przewidziane w kalkulacji wniosku o finansowanie, który został wybrany i zaakceptowany przez Ministra;

- 3) koszty brutto, tj. koszty wraz z przypadającym na nie podatkiem VAT, z wyjątkiem przypadków, gdy podatek ten może być odliczony od podatku należnego lub zwrócony, przy uwzględnieniu przepisów § 16 ust. 6–8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. poz. 1579).
2. Środki finansowe Programu przeznaczone są na pokrycie kosztów bezpośrednio związanych z realizacją zadań zgłoszonych we wniosku o finansowanie wg określonych Modułów. Środki finansowe Programu nie mogą służyć podwójnemu finansowaniu wydatków, tj. dwukrotnemu dokonywaniu zapłaty ze środków publicznych, zarówno krajowych, jak i wspólnotowych.
3. Środki finansowe Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych przeznaczone na realizację tego Programu i przyznane przez Ministra, muszą być wykorzystane zgodnie z umową zawartą pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem.
4. Gminy/powiaty, które uzyskały środki Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w danym roku kalendarzowym, zobowiązane są do ich rozliczenia w sposób i w terminach wskazanych w umowie zawartej z właściwym wojewodą, a także zwrotu niewykorzystanej części przyznanych środków Funduszu w terminach określonych w umowie, zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869).
5. Kosztami niekwalifikowanymi zadania (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – wydatkami) są:
- 1) odsetki od zadłużenia;
  - 2) kwoty i koszty pożyczki lub kredytu;
  - 3) kary i grzywny;
  - 4) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON);
  - 5) wydatek poniesiony na zakup używanego środka trwałego, który był w ciągu 7 lat wstecz od daty zakupu (w przypadku nieruchomości 10 lat), przed dniem realizacji zadania, współfinansowany ze środków unijnych lub dotacji krajowych;
  - 6) podatek VAT, który może zostać odzyskany na podstawie przepisów krajowych, tj. ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2174) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy;
  - 7) inne niż część kapitałowa raty leasingowej wydatki związane z umową leasingu,

8) odsetki za opóźnienie w regulowaniu zobowiązań oraz odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych i innych należności, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz. 900, z późn. zm.);

9) koszty amortyzacji.

W przypadku wątpliwości, decyzję o kwalifikowalności wydatków podejmuje wojewoda udzielający wsparcia finansowego.

IX. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom/powiatom środków z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na realizację Programu

1. Źródłem finansowania Programu są środki ujęte w planie finansowym Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, przy czym w planie finansowym Funduszu na 2019 r. na realizację niniejszego programu przeznacza się kwotę 50 mln zł. Dysponentem środków Funduszu Solidarnościowego jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, zwany dalej „Ministrem”.
2. Realizacja Programu następuje w trybie naboru wniosków. Pierwszy nabór następuje w roku 2019, a następne w kolejnych latach obowiązywania Programu.
3. Nabór wniosków dokonywany jest przez wojewodów.
4. Wojewoda sporządza i przekazuje Ministrowi wniosek na środki finansowe z Programu wraz z listą rekomendowanych wniosków.
5. Minister weryfikuje i zatwierdza listę rekomendowanych wniosków.
6. Wojewoda zamieszcza listę podmiotów, których wnioski zostały zatwierdzone wraz z kwotą przyznanych środków na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
7. Środki będą przekazywane przez Ministra na podstawie umowy zawartej między Ministrem a wojewodami, a następnie wojewodowie prześlą te środki gminom/powiatom na podstawie umów w sprawie przyznania środków w ramach Programu.
8. Podmioty realizujące zadania wynikające z umów zawartych w ramach Programu, są zobowiązane do posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków z Programu, prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków

i dokonywanych z tych środków wydatków, zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 23 października 2018r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

9. Wojewoda może pokryć koszty obsługi Programu w wysokości faktycznie poniesionej, nie większej niż 0,5% środków przekazanych na jego realizację.
10. Wójt, burmistrz, prezydent miasta/starosta może pokryć koszty obsługi Programu w wysokości faktycznie poniesionej, nie większej niż 0,5 % środków przekazanych na jego realizację.
11. Minister może pokryć koszty obsługi Programu do wysokości faktycznie poniesionej, nie większej niż 0,5% środków przekazanych na jego realizację. Minister może także pokryć koszty działań promocyjno-informacyjnych związanych z niniejszym Programem rocznie do kwoty 500 tys. zł.
12. Wydatki będą kwalifikowane, jeżeli zostaną poniesione od dnia podpisania umowy w okresie realizacji zadania. Za datę ponoszenia kosztu przyjmuje się, w przypadku wydatków pieniężnych, w szczególności:
  - a) ponoszonych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego beneficjenta, tj. datę księgowania operacji,
  - b) ponoszonych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu pod warunkiem dokonania spłaty tej należności na koniec okresu rozliczeniowego danego instrumentu płatniczego,
  - c) ponoszonych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności.

W przypadku wątpliwości, decyzję o kwalifikowalności kosztów podejmuje wojewoda.

X. Terminy i warunki realizacji Programu

1. Program będzie realizowany od 1 lipca 2019 r.
2. W przypadku podpisania umowy po dniu rozpoczęcia realizacji zadania, będzie ono realizowane od daty podpisania umowy, przy czym istnieje możliwość zrefundowania ze środków Programu wydatków poniesionych w związku z realizacją zadania od 1 lipca 2019 r. W tym przypadku za termin rozpoczęcia realizacji zadania w ramach Programu uznaje się dzień uznania poniesionych wydatków.
3. Środki będą przekazywane zgodnie z zawartą umową.

4. Środki z Programu mogą być wykorzystywane na zasadzie refundacji poniesionych wydatków lub na zasadzie zaliczki tj. na sfinansowanie wydatków środkami z Programu, w sposób umożliwiający terminową realizację płatności za zrealizowaną usługę.

XI. Tryb przystąpienia do Programu

1. Minister zastrzega sobie prawo do ustalenia wysokości środków przeznaczonych na realizację Programu w poszczególnych latach jego obowiązywania.
2. Gminy/powiaty składając do właściwego wojewody wniosek o przystąpienie do Programu (załącznik nr 1), uwzględniają w nim w szczególności:
  - a) przewidywaną liczbę uczestników Programu w ramach pobytu dziennego dla osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które skorzystają z usług Centrum.
  - b) przewidywaną liczbę uczestników Programu w ramach zamieszkiwania całodobowego dla osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które skorzystają z usług Centrum.
3. Wojewoda, po weryfikacji wniosków złożonych przez gminy/powiaty sporządza listę rekomendowanych wniosków i przekazuje do Ministra.

XII. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu

Do zadań Ministra należy:

1. Opracowanie Programu.
2. Ogłoszenie Programu oraz zamieszczenie ogłoszenia o naborze wniosków w BIP ministra właściwego w zakresie zabezpieczenia społecznego, weryfikacja list rekomendowanych wniosków złożonych przez wojewodów i ich zatwierdzenie.
3. Zawieranie umów z wojewodami w sprawie przekazania środków Funduszu Solidarnościowego przyznanych w ramach Programu.
4. Przygotowanie:
  - a) wzoru wniosku na środki finansowe dla gmin/powiatów (zał. nr 1 do Programu),
  - b) wzoru wniosku na środki finansowe dla wojewody (zał. nr 2 do Programu),
  - c) wzoru listy rekomendowanych wniosków (zał. nr 3 do Programu),
  - d) wzoru sprawozdania z realizacji Programu dla gmin/powiatów (zał. nr 4 do Programu),

- e) wzoru sprawozdania z realizacji Programu dla wojewody (zał. nr 5 do Programu).
- 5. Monitorowanie i kontrola realizacji zadań wojewodów wynikających z Programu.
- 6. Sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji Programu na podstawie sprawozdań przekazanych przez wojewodów.
- 7. Akceptowanie sprawozdań składanych przez wojewodów.

Minister zastrzega sobie prawo zaproponowania innej kwoty wsparcia finansowego niż wnioskowana przez wojewodę. W takim przypadku wojewoda zobowiązany będzie do aktualizacji wniosku na środki finansowe z Programu.

Do zadań wojewody należy:

1. Ogłaszanie w BIP naboru wniosków.
2. Udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach naboru wniosków.
3. Przeprowadzanie naboru wniosków.
4. Ocenianie pod względem formalnym i merytorycznym składanych przez gminy/powiaty wniosków.
5. Sporządzanie i przekazywanie Ministrowi wniosków na środki finansowe wraz z listą rekomendowanych wniosków (zał. nr 1 i 2 do Programu).
6. Informowanie gmin/powiatów o obowiązku i terminie złożenia oświadczenia o przyjęciu lub rezygnacji ze środków przyznanych w ramach Programu.
7. Zawieranie umów z właściwymi gminami/powiatami w terminie 30 dni od zatwierdzenia przez Ministra listy rekomendowanych wniosków.
8. Przekazywanie gminom/powiatom środków finansowych z Programu.
9. Analiza oraz rozliczanie środków finansowych przyznanych gminom/powiatom na realizację Programu.
10. Przekazywanie Ministrowi właściwemu rocznego sprawozdań z realizacji Programu, według wzoru (załącznik nr 5 do Programu).
11. Koordynacja, nadzór oraz kontrola zadań realizowanych przez gminę/powiat w ramach Programu, w tym także kontrola sposobu wykorzystania Centrów zgodnie z Programem.

Wojewoda zastrzega sobie prawo zaproponowania innej kwoty wsparcia finansowego w ramach Programu niż wnioskowana przez gminę/powiat. W takim przypadku gmina/powiat zobowiązana będzie do aktualizacji wniosku o środki finansowe z Programu.

Do zadań gminy/powiatu (wójta, burmistrza, prezydenta miasta/starosty) należy:

1. Składanie wniosków o środki finansowe na realizację Programu do właściwego wojewody (zał. nr 1 do Programu),
2. Niezwłocznie po ogłoszeniu wyników naboru wniosków składanie do wojewody oświadczeń o przyjęciu bądź rezygnacji ze środków finansowych przyznanych w ramach Programu,
3. Koordynowanie Programu w gminie/powiecie.
4. Realizacja zadań zgodnie z podpisanymi umowami.
5. Rozliczanie z wojewodą otrzymanych środków finansowych oraz poddawanie się kontroli zgodnie z umową.
6. Przedstawianie na żądanie wojewody wyjaśnień, informacji i dokumentów dotyczących zadań realizowanych w ramach Programu.
7. Przekazywanie właściwemu wojewodzie rocznego sprawozdań z realizacji Programu wg wzoru (załącznik nr 4 do Programu).
8. Prowadzenie dokumentacji potwierdzającej realizację Programu.
9. W przypadku zlecenia realizacji prowadzenia Centrum przez gminę/powiat podmiotom, o których mowa w dziale VII, gmina/powiat zobowiązany jest do koordynacji, nadzoru, kontroli zadań oraz sposobu wykorzystania Centrum zgodnie z programem. Ponadto gmina/powiat zobowiązana jest do podpisania umów z ww. podmiotami, które powinny zawierać wzory sprawozdań.

XIII. Monitoring Programu

1. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta przekazuje do wojewody w terminie do 31 stycznia każdego roku.
2. Pierwsze roczne sprawozdanie z realizacji Programu wojewoda przekazuje do Ministra w terminie do 20 lutego 2020 r., a następne sprawozdania do 20 lutego każdego następnego roku realizacji umowy.
3. Akceptacja sprawozdań złożonych przez wojewodów następuje w terminie do 31 marca 2020 r., a następnych sprawozdań do 31 marca każdego następnego roku realizacji umowy.
4. Sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu w terminie do 31 maja każdego roku realizacji programu należy do zadań Ministra.

Załączniki do Programu:

1. Wniosek na środki finansowe dla gmin/powiatów (zał. nr 1 do Programu),
2. Wniosek na środki finansowe dla województw (zał. nr 2 do Programu),
3. Wzór listy rekomendowanych wniosków (zał. nr 3 do Programu),
4. Sprawozdanie z realizacji Programu dla gmin/powiatów (zał. nr 4 do Programu),
5. Sprawozdanie z realizacji Programu dla Wojewodów (zał. nr 5 do Programu),
6. Wzór oświadczenia o przyjęciu środków finansowych (zał. nr 6 do Programu).
7. Zgłoszenie zadania inwestycyjnego (zał.nr 7 do Programu).